

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Posttraumatický rozvoj po úmrtí blízké osoby v dospělosti a ve stáří

Autorka práce: Bc. Andrea Finkousová

Oponentka práce: PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.

Hodnocená diplomová práce se věnuje tématu, které je postupem času v empirické oblasti více aktuální, koncept posttraumatického rozvoje má i své teoretické zázemí, snahu o kategorizaci oblastí rozvoje. Taktéž se rozvíjejí nástroje pro měření (diagnostiku) posttraumatického rozvoje a tématu se věnuje i oblast psychoterapie. Jedná se tedy o rozvíjející se oblast psychologie, která si zaslouží naši pozornost i pro přímý aplikační dosah pro klienty poradenských a psychotherapeutických služeb. Proto oceňuji dlouhodobější zájem studentky o toto téma. Její diplomová práce navazuje tematicky na práci bakalářskou. V bakalářské práci se věnovala mladým dospělým, zde se zajímala o osoby od střední dospělosti po stáří. Výzkumný vzorek činilo celkem 18 respondentů (11 ve věku od 40 – 60 let a 7 ve věku od 70 let).

Práce má tradiční dělení na teoretickou a praktickou část. Cíle její studie jsou jednoznačně vytyčeny hned v úvodu a volba jednotlivých kapitol či podkapitol míří k finálnímu splnění cíle, návaznost je plynulá, logická. Úvodní kapitoly úzce komunikují s empirickou částí, zde oceňuji, že se diplomantka dobře vyrovnala s tím, aby se teoretická část diplomové práce příliš neshodovala s bakalářskou prací.

Terminologický aparát a hlavní teze jednotlivých subtémat podpírá zejména o primární, často zahraniční prameny, které dokáže adekvátně zhodnotit, analyzovat, srovnat. Logice a přehlednosti také napomáhají vhodně vybrané ilustrativní grafy a schémata. Jako nejzdařilejší vnímám kapitolu č. 3, kde se autorka věnuje různým kvalitativním výzkumům v oblasti posttraumatického růstu a to v časové optice (od nejstarších po nejmladší).

Teoretický přehled považuji za kvalitní, zdařilý. Z hlediska role oponenta si dovoluji jen otázku pro ústní obhajobu k prezentaci modelu dle Valentové na s. 20. Pod kategorií Nové já jsou uvedené další 4 subkategorie. Tři z nich mají konkrétní označení a u čtvrté chybí. Jak tomu lze chápat? Že se jedná o individuální kategorii?

Výzkumný design byl zvolen kvalitativní, autorka vedla s respondenty polostrukturované rozhovory, které následně analyzovala formou otevřeného kódování obsahovou analýzou. V rámci metodologické části mám drobný komentář k formulaci některých specifických výzkumných otázek (3-5), které se ptají, zda existuje nějaký vztah mezi různými proměnnými. Zde bych se přikláněla, k tomu, že je vhodnější výzkumné otázky v kvalitativním výzkumu formulovat více kvalitativně. Tedy ne pouze na existenci vztahu, ale na jeho kvalitu. Je mi jasné, že to tak autorka myslela, protože v odpovědích na tyto výzkumné otázky je to obsažené, ale doporučila bych to explicitně vyjádřit i ve formulaci samotných výzkumných otázek. Chválím etické konsekvence projektu a citlivost autorky při vedení rozhovorů (přepis rozhovorů jsou součástí příloh).

Empirická část je poměrně hutná, studentka se snaží o velmi hloubkovou analýzu datového souboru, k datům přistupuje opravdu poctivě. Už jen tím, že výzkumný vzorek 18 osob je pro

kvalitativní analýzu poměrně velký a sledovaných 7 hlavních kategorií, z nichž mnohé mají další podkategorie, četba vyžaduje velké nároky na pozornost a orientaci se v textu. Volba rozdělit výzkumný vzorek do dvou skupin dle věku (40 – 60 let) a 70 let byl určitě dobrým rozhodnutím. Přemýšlím však, zda by vzorek přeci jen neměl být více homogenní hlediska času, kdy ke ztrátě blízké osoby došlo. U některých účastníků je to již několik dekát let, u jiných několik málo let. Zvláště pak, když autorka pracuje v analýze i optikou bazální kvantifikace (četnosti).

Samotné prezentaci i interpretaci dat by dle mého názoru prospělo, kdyby byl tok textu s popisem jednotlivých kategorií a vztahů k jiným kategoriím doplněn o nějaké grafické schéma. To bych ocenila více než popis četností výskytu jednotlivých kategorií.

Závěr prezentace dat a část diskuse ale přináší přesvědčivé závěry a odpovědi na hlavní i vedlejší výzkumné otázky, které dokládá analyzovanými daty, jež podrobuje komparaci s různými modely posttraumatického růstu i svých předchozích závěrů v bakalářské práci a hledá místa, v čem se její analýza shoduje či rozchází. V tomto směru studentka prokazuje badatelskou citlivost a její závěry považuji a velmi přínosné, cíle práce tak byly splněny.

Z formálního hlediska nelze mít k práci větší výhrady, až na několik málo chyb v souvětí prošla dobrou jazykovou korekturou. Práce splňuje bibliografické normy, rozsah použitých zdrojů považuji za nadstandardní, s velkým podílem jak aktuální bibliografie, tak zahraniční. Dobře se autorka také vyrovnala s tím, jak navazuje na svou bakalářskou práci. Práce odpovídá všem parametrům na tento typ kvalifikační práce, považuji ji za zdařilou.

Diplomovou práci Andrey Finkusové doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

- 1, Ke kterému modelu posttraumatického rozvoje mají Vaše výsledky nejbliže? Jsou Vaše výsledky naopak s některou z komparovaných teorií v rozporu?
- 2, V práci jste hodně pracovala s věkem respondentů a dobou, kdy u nich došlo ke ztrátě blízkého. Hrálo i nějakou roli pohlaví respondentů?

V Praze dne 5. 1. 2024

PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.

